

**Ujawnienie informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz innych informacji
Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim podlegających ogłaszaniu według
stanu na 31 grudnia 2021**

Wprowadzenie

Raport „Ujawnienie informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz innych informacji Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim podlegających ogłoszeniu według stanu na 31 grudnia 2021 r., zwany dalej „Raportem”, został przygotowany zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zwanym dalej „Rozporządzeniem CRR” oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/876 z dnia 20 maja 2019 roku zmieniającym Rozporządzenie CRR, z uwzględnieniem aktów wykonawczych do Rozporządzenia CRR, a także Rekomendacji wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, zwaną dalej „KNF”.

Wymogi dotyczące ujawniania informacji na mocy Części Ósmej Rozporządzenia CRR określone zostały w art. 431 – 455 Rozporządzenia CRR. Bank będąc małą i niezłożoną instytucją nienotowaną ujawnia w niniejszym Raporcie, zgodnie z odstępstwem wynikającym z art. 433b ust. 2 Rozporządzenia CRR, informacje dotyczące najważniejszych wskaźników, o których mowa w art. 447 Rozporządzenia CRR. Ustalając zakres informacji podlegających ujawnieniu Bank nie skorzystał z możliwości pominięcia informacji nieistotnych, zastrzeżonych lub poufnych, o której mowa w art. 432 Rozporządzenia CRR.

W celu spełnienia powyższego wymogu Bank stosuje jednolite formaty ujawnień określone w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2021/637 z dnia 15 marca 2021 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do publicznego ujawniania przez instytucje informacji, o których mowa w części ósmej tytułu II i III rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, oraz uchylającym rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1423/2013, rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1555, rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/200 i rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/2295, zwanym dalej „Rozporządzeniem 2021/637”.

Raport został przygotowany zgodnie z „Polityką informacyjną Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim”, zatwierdzoną przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą Banku.

Niniejszy Raport był przedmiotem wewnętrznej weryfikacji przeprowadzonej przez *Stanowisko zgodności*.

Informacje zawarte w Raporcie zostały przygotowane na podstawie danych obejmujących okres 12 miesięcy, zakończony 31 grudnia 2021 roku, zgodnie z przepisami obowiązującymi na 31 grudnia 2021 r.

Niniejszy Raport podlega publikacji na stronie internetowej Banku: <https://www.bstomaszowl.pl>

Nota:

Zgodnie z art. 19 Rozporządzenia 2021/637 Bank informuje, że:

- 1) pełna nazwa Banku to: Bank Spółdzielczy w Tomaszowie Lubelskim,
- 2) kod LEI Banku to: 259400DXRV05WP8F1X16,
- 3) o ile nie zaznaczono inaczej, ilościowe dane pieniężne ujawnione w niniejszym Raporcie prezentowane są w PLN z dokładnością odpowiadającą do dwóch miejsc po przecinku,
- 4) Bank stosuje Polskie Standardy Rachunkowości,
- 5) Bank nie posiada jednostek zależnych i nie podlega konsolidacji dla celów księgowych ani konsolidacji ostrożnościowej – mając powyższe na uwadze dane zawarte w niniejszym Raporcie sporządzone są na podstawie danych jednostkowych.

SPIS TREŚCI

1. Ogólne informacje o Banku.....	4
2. Tabela EU KM1 – Najważniejsze wskaźniki.....	5
3. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem.....	6
4. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka kredytowego.....	8
5. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka płynności – zgodnie z Rekomendacją P KNF.....	10
6. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka stopy procentowej.....	15
7. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka operacyjnego – zgodnie z Rekomendacją M KNF.....	16
8. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka rynkowego (walutowego).....	18
9. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka wyniku finansowego.....	19
10. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka kapitałowego i adekwatności kapitałowej.....	20
11. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka braku zgodności.....	23
12. Ujawnienia informacji na podstawie Rekomendacji Z KNF.....	23
Zarządzanie konfliktami interesów.....	24
Polityka wynagrodzeń.....	24
13. Opis systemu kontroli wewnętrznej.....	25
14. Informacje o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22 aa Ustawy Prawo bankowe.....	27
15. Oświadczenie Zarządu Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim.....	27

1. Ogólne informacje o Banku

Bank Spółdzielczy w Tomaszowie Lubelskim, z siedzibą w Tomaszowie Lubelskim przy ul. Elizy Orzeszkowej 2, jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000142949. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000501920 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 9210004227.

Bank Spółdzielczy w Tomaszowie Lubelskim jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości SA w Warszawie oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Do dnia 30.07.2021 r. Bank prowadził działalność poprzez:

1. Centrala w Tomaszowie Lubelskim, ul. E. Orzeszkowej 2;

2. Oddziały Banku:

- 1) Tomaszów Lubelski, ul. E. Orzeszkowej 2;
- 2) Jarczów, ul. Kopernika 2;
- 3) Krasnobród, ul. Kościuszki 6;
- 4) Rachanie, ul. Cicha 2a;
- 5) Susiec, ul. Tomaszowska 4;

3. Filie:

- 1) Adamów, Adamów 8d;
- 2) Tarnawatka, ul. Lubelska 39;
- 3) Tomaszów Lubelski, ul. Lwowska 32;

W dniu 31.07.2021 r. nastąpiło połączenie Banku Spółdzielczego w Łaszczowie (bank przejmowany) z Bankiem Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim (bank przejmujący), w wyniku czego zasięg terytorialny Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim powiększył się o placówki:

1. Oddziały Banku:

- 1) Łaszczów, ul. 3-go Maja 13
- 2) Telatyn, ul. Fryderyka Chopina 12;

2. Filie:

- 1) Tyszowce, ul. 3-go Maja 10;

Organami statutowymi Banku są:

1. Zebrania Grup Członkowskich,
2. Zebranie Przedstawicieli,
3. Rada Nadzorcza,
4. Zarząd.

Szczegółowy zakres kompetencji władz Banku określają:

1. Statut Banku,
2. Regulamin obrad Zebrania Przedstawicieli,
3. Regulamin działania Rady Nadzorczej Banku,
4. Regulamin działania Zarządu Banku,
5. inne regulacje wewnętrzne Banku.

Zorganizowanymi częściami składowymi Banku jako organizacji są jednostki i komórki organizacyjne.

Jednostkami organizacyjnymi Banku są:

1. Centrala,
2. Oddziały.

Komórkami organizacyjnymi są: zespoły, stanowiska pracy, filie.

2. Tabela EU KM1 – Najważniejsze wskaźniki

(w tys. PLN)

		31.12.2021	31.12.2020
	Dostępne fundusze własne (kwoty)		
1	Kapitał podstawowy Tier I	24 833	16 195
2	Kapitał Tier I	24 833	16 195
3	Łączny kapitał	24 833	16 195
	Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem		
4	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	165 067	111 747
	Współczynniki kapitałowe (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)		
5	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	15,04%	14,49%
6	Współczynnik kapitału Tier I (%)	15,04%	14,49%
7	Łączny współczynnik kapitałowy (%)	15,04%	14,49%
	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka innego niż ryzyko nadmiernej dźwigni (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)		
EU-7a	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka innego niż ryzyko nadmiernej dźwigni (%)	0,00%	0,00%
EU-7b	W tym: obejmujące kapitał podstawowy Tier I (punkty procentowe)	0,00%	0,00%
EU-7c	W tym: obejmujące kapitał Tier I (punkty procentowe)	0,00%	0,00%
EU-7d	Łączne wymogi w zakresie funduszy własnych SREP (%)	8,00%	8,00%
	Wymóg połączonego bufora i łączne wymogi kapitałowe (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)		
8	Bufor zabezpieczający (%)	2,50%	2,50%
EU-8a	Bufor zabezpieczający wynikający z ryzyka makroostrożnościowego lub ryzyka systemowego zidentyfikowanego na poziomie państwa członkowskiego (%)	0,00%	0,00%
9	Specyficzny dla instytucji bufor antycykliczny (%)	0,00%	0,00%
EU-9a	Bufor ryzyka systemowego (%)	0,00%	0,00%
10	Bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym (%)	0,00%	0,00%
EU-10a	Bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym (%)	0,00%	0,00%
11	Wymóg połączonego bufora (%)	2,50%	2,50%
EU-11a	Łączne wymogi kapitałowe (%)	10,50%	10,50%
12	Kapitał podstawowy Tier I dostępny po spełnieniu łącznych wymogów w zakresie funduszy własnych SREP (%)	7,04%	-
	Wskaźnik dźwigni		
13	Miara ekspozycji całkowitej	371 700	279 853
14	Wskaźnik dźwigni (%)	6,68%	5,79%
	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej (jako odsetek miary ekspozycji całkowitej)		
EU-14a	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej (%)	0,00%	0,00%
EU-14b	W tym: obejmujące kapitał podstawowy Tier I (punkty procentowe)	0,00%	0,00%
EU-14c	Łączne wymogi w zakresie wskaźnika dźwigni SREP (%)	4,00%	0,00%
	Bufor wskaźnika dźwigni i łączny wymóg w zakresie wskaźnika dźwigni (jako odsetek miary ekspozycji całkowitej)		
EU-14d	Wymóg w zakresie bufora wskaźnika dźwigni (%)	0,00%	0,00%
EU-14e	Łączny wymóg w zakresie wskaźnika dźwigni (%)	4,00%	0,00%
	Wskaźnik pokrycia wpływów netto		

15	Aktywa płynne wysokiej jakości (HQLA) ogółem (wartość ważona – średnia)	109 391	59 003
EU-16a	Wpływy środków pieniężnych – Całkowita wartość ważona	45 748	29 952
EU-16b	Wpływy środków pieniężnych – Całkowita wartość ważona	6 577	8 386
16	Wpływy środków pieniężnych netto ogółem (wartość skorygowana)	39 171	21 566
17	Wskaźnik pokrycia wpływów netto (%)	279,27%	273,59%
Wskaźnik stabilnego finansowania netto			
18	Dostępne stabilne finansowanie ogółem	294 879	-
19	Wymagane stabilne finansowanie ogółem	242 128	-
20	Wskaźnik stabilnego finansowania netto (%)	121,79%	-

3. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia CRR.

- Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami Strategii Banku i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
- Strategia zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim jest powiązana również z innymi regulacjami o istotnym charakterze m.in. planem ekonomiczno - finansowym, a także zasadami w zakresie zarządzania ryzykiem oraz zasadami zarządzania kapitałami (polityką kapitałową).
- Strategia zarządzania ryzykami zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponieść. Apetyt na ryzyko jest zatwierdzany przez Radę Nadzorczą.
- Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych dotyczących ryzyka, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.
- Bank powinien skutecznie zarządzać ryzykiem występującym w jej działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, zaprojektowanego, wprowadzonego przez Zarząd, który również zapewnia jego działanie, nadzorowanego przez Radę Nadzorczą, obejmującego jednostki i komórki organizacyjne Banku, w pełni uwzględniającego istotę ekspozycji banku na ryzyko oraz obejmującego wszystkie istotne rodzaje ryzyka, w tym jego adekwatność i skuteczność.
- Na proces zarządzania ryzykiem w Banku składają się następujące działania:
 - identyfikacja ryzyka** – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
 - pomiar ryzyka** – pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;

- 3) **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
 - 4) **monitorowanie ryzyka** – polega na monitorowaniu odchylenia realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
 - 5) **raportowanie ryzyka** – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
 - 6) **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.
7. W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:
- 1) Rada Nadzorcza, w tym Komitet Audytu,
 - 2) Zarząd,
 - 3) Prezes Zarządu,
 - 4) Zespół zarządzania ryzykami i analiz (komórka ds. ryzyka),
 - 5) Komitet Kredytowy,
 - 6) Zespół analityków kredytowych i monitoringu kredytowego,
 - 7) Stanowisko zgodności,
 - 8) Koordynator AML;
 - 9) Audyt wewnętrzny (realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS),
 - 10) Pozostali pracownicy Banku.
8. Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim” definiującą: częstotliwość, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.
9. Ryzyka istotne występujące w działalności Banku:
- 1) kredytowe,
 - 2) koncentracji,
 - 3) płynności,
 - 4) stopy procentowej w księdze bankowej,
 - 5) operacyjne,
 - 6) braku zgodności,
 - 7) rynkowe (walutowe),
 - 8) wyniku finansowego,
 - 9) kapitałowe.
10. Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym. Nadzór nad obszarami działalności banku, które generują ryzyko istotne powierzony został pozostałym Członkom Zarządu.
11. W odniesieniu do zasad zarządzania Bank informuje, że:
- 1) Członkowie Zarządu Banku nie zajmują stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku również nie pełnią stanowisk dyrektorskich. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o którym mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR, lub podmiotach, w których Bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia CRR.
 - 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg Regulaminu działania Rady Nadzorczej w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego

w Tomaszowie Lubelskim. Członków Rady Nadzorczej powołują Grupy Członkowskie zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z Procedurą oceny kwalifikacji Członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim.

3) Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu w składzie co najmniej 3 członków, w tym przewodniczącego. Do zadań Komitetu w szczególności należy monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym zapewnienia zgodności, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, wykonywania czynności rewizji finansowej oraz niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych Banku.

4) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim” definiującą: częstotliwość, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

4. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji zaangażowań).

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem kredytowym:

- 1) Strategia zarządzania ryzykami,
- 2) Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 3) Polityka zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 4) Polityka zarządzania ryzykiem koncentracji,
- 5) Polityka zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 6) Instrukcja zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 7) Instrukcja zarządzania ryzykiem koncentracji,
- 8) Instrukcja zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 9) Instrukcja zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

W 2021 roku analizy ryzyka kredytowego opracowywane były przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz i przedstawiane miesięcznie na posiedzenia Zarządu, natomiast analizy ryzyka koncentracji zaangażowań, ekspozycji detalicznych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie) przedstawiane były kwartalnie na posiedzenia Zarządu. Raporty dla Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu przekazywane były w okresach wynikających z *Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim*.

Cele strategiczne (Polityka długoterminowa) w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji zaangażowań).

1. Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.
2. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):
 - 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego, ograniczanie strat na portfelu kredytowym z tytułu ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
 - 2) dokonywanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
 - 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
 - 4) działania organizacyjno-proceduralne.
3. Cele szczegółowe zawarte są Polityce kredytowej, stanowiącej uszczegółowienie Strategii.
4. Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:
 - 1) Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
 - 2) Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp.
 - 3) Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością,

a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

5. Działania zabezpieczające:

- 1) Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:
 - a) ryzyko pojedynczej transakcji,
 - b) ryzyko portfela.
- 2) Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:
 - a) metody oceny zdolności kredytowej dostosowane do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne, np. GUS dotyczące minimum socjalne lub średniego miesięcznego wynagrodzenia także dane pochodzące z międzybankowych baz danych,
 - b) metody ograniczające nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
 - c) zasady monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T”, „S” i „J”,
 - d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
 - f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz) od oceny ryzyka,
 - g) monitorowanie wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie,
 - h) analiza ilościowa i jakościowa podmiotów wnioskujących o kredyt;
- 3) Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:
 - a) dywersyfikacja kredytów,
 - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących z Bankiem,
 - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
 - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej, z uwzględnieniem analizy ilościowej i jakościowej portfela kredytowego,
 - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
 - f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia klientów (np. BIK),
 - g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych,
 - h) analiza wpływu ryzyka bancassurance na ryzyko kredytowe.
- 4) W ramach polityki dotyczącej zabezpieczeń, opisanej w Polityce kredytowej, Bank posiada Politykę zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- 5) W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku zatwierdza maksymalny wskaźnik Dtl/DStI.

Miernikami ilościowymi realizacji strategii w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące wskaźniki:

Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

1. Planowaną docelowo skalą zaangażowania w główne portfele kredytów:

Portfel kredytowy (w wartości nominalnej wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi)	Maksymalny udział % w portfelu kredytowym (nominał + zobowiązania pozabilansowe)	31-12-2021
Ekspozycje zabezpieczone hipotecznie (EKZH)	75%	58,16%
Detaliczne ekspozycje kredytowe (DEK)	20%	7,80%

2. Planowany maksymalny udział procentowy wybranych podmiotów w portfelu kredytowym:

Portfel kredytowy (w wartości nominalnej wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi)	Maksymalny udział % w portfelu kredytowym (nominał +zobowiązania pozabilansowe)	31-12-2021
Przedsiębiorstwa prywatne i przedsiębiorcy indywidualni	40%	34,06%
Rolnicy indywidualni	35%	23,86%
Osoby prywatne	50%	34,78%

3. Wskaźniki określające jakość aktywów.

	Wartość ostrzegawcza	Wartość krytyczna	31-12-2021
Wskaźnik jakości aktywów (należności zagrożone w wartości nominalnej minus rezerwy celowe na należności zagrożone/ suma bilansowa) (w %)	0,8%	1,0%	0,51%
Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi (rezerwy celowe na należności zagrożone/należności zagrożone w wartości bilansowej brutto (w %)	35%	30%	35,17%
Wskaźnik jakości kredytów (RWEF) relacja kredytów brutto z rozpoznaną utratą wartości do kredytów brutto ogółem	1%	2%	1,40%
Współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego (fundusze własne – aktywa zagrożone*0,5)/(łączna kwota ekspozycji na ryzyko)*100 (w%)	min. 10%	min. 8%	14,40%

4. Współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego.

	Wartość ostrzegawcza	Wartość krytyczna	31-12-2021
Łączny współczynnik kapitałowy (w %)	12,50%	12,00%	15,04%

Łączny współczynnik kapitałowy Banku znajduje się powyżej minimum wymaganego Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Na datę 31.12.2021 r. łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 15,04% i ukształtował się powyżej poziomu wymaganego przez KNF, i powyżej poziomu ostrzegawczego ustalonego w Strategii zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim, który wynosi 12,50%.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka koncentracji zaangażowań jest:

Dywersyfikacja ryzyka wynikającego z koncentracji zaangażowań poprzez utrzymanie koncentracji zgodnej z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez wskaźniki maksymalnej koncentracji wynikające z ekspozycji wobec jednego kredytobiorcy oraz grupy podmiotów powiązanych:

Obowiązujące wysokości limitów:	limity zewnętrzne	wewnętrzne Banku	Procent wykorzystania 31-12-2021
Limit A Maksymalna ekspozycja wobec klienta lub grupy powiązanych klientów (art. 395 ust.1 CRR), której wartość po uwzględnieniu skutku ograniczenia ryzyka kredytowego zgodnie z art. 399–403 przekracza 25 % wartości kapitału Tier I Banku	25% kapitału Tier I Banku	25% kapitału Tier I Banku	62,12%
Limit B Suma ekspozycji wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska, podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko	25% kapitału Tier I Banku	-	30,94%
Limit C Dla sumy dużych zaangażowań	-	250% kapitału Tier I Banku	36,07%

5. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka płynności – zgodnie z Rekomendacją P KNF.

Zgodnie z Rekomendacją 18 Rekomendacji P KNF Bank ujawnia informacje, które umożliwiają uczestnikom rynku rzetelną ocenę systemu zarządzania ryzykiem płynności Banku oraz jego pozycji płynności. Bank definiuje ryzyko płynności jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat. W ramach ryzyka płynności Bank identyfikuje ryzyko finansowania, rozumiane jako niedostatek stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez Bank ze zobowiązań finansowych w momencie ich wymagalności

w perspektywie średnio i długoterminowej, bądź w całości, bądź związanym z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem płynności:

1. Strategia zarządzania ryzykami,
2. Polityka zarządzania ryzykiem płynności,
3. Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności.

Sprawozdania dotyczące ryzyka płynności przedstawiane były miesięcznie na posiedzenia Zarządu, a kwartalnie na posiedzenia Rady Nadzorczej.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 2) podejmowanie działań w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
- 3) utrzymanie wskaźników płynności.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka płynności jest:

Utrzymanie poziomu ryzyka zgodnego z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

a) Kluczowe wskaźniki struktury bilansu:				
L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wskaźnik ostrzegawczy	Wskaźnik krytyczny	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
1.	Wskaźnik pokrycia kredytów depozytami w wartości nominalnej (w %)	Max 75%	Max 80%	58,22%
2.	Wskaźnik LCR w %	Min 85%	Min 80%	289,63%
3.	Wskaźniki osadu (udział depozytów stabilnych w bazie depozytowej) w %	Min 65%	Min 60%	66,98%
4.	Limit zaangażowania w kredyty i pożyczki o terminie zapadalności powyżej 10 lat na poziomie nie wyższym niż % osadu na depozytach bieżących i terminowych sektora niefinansowego	Max 18%	Max 20%	17,88%
b) Kluczowe wskaźniki dotyczące źródeł finansowania				
L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wskaźnik ostrzegawczy	Wskaźnik krytyczny	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
1.	Maksymalny udział dużych deponentów w bazie depozytowej	max. 22%	max. 25%	19,79%
2.	Maksymalny udział dużych depozytów w bazie depozytowej	max. 22%	max. 25%	28,61%
3.	Maksymalny udział zobowiązań wobec budżetu w bazie depozytowej	max. 15%	max. 20%	19,30%

Na 31.12.2021r. przekroczony został wskaźnik maksymalnego udziału dużych depozytów w bazie depozytowej. Wskaźnik ukształtował się powyżej poziomu maksymalnego. Limit został przekroczony o 3,61%. Wykorzystanie limitu wyniosło 114,43%. Przekroczenie limitu wynika z dużej koncentracji depozytów w sektorze budżetowym. Udział depozytów sektora budżetowego powyżej 100 tys. EUR wynosi 16,54% bazy depozytowej Banku. Dane historyczne wskazują, że przekroczenie limitu jest niewielkie i nie ma konieczności zmiany limitu. Przekroczenie limitu koncentracji w zakresie dużych depozytów nie stanowi zagrożenia dla płynności Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Banki obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku. W celu mitygacji tego ryzyka, Bank zarządza płynnością krótko-, średnio - jak i długoterminową. Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy, tak aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

1. płynności;

2. bezpieczeństwa;
3. rentowności.

Z uwagi na skalę działalności Banku funkcje zarządzania ryzykiem można uznać za scentralizowane. Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności odpowiada Zarząd Banku, a nadzór nad zarządzaniem płynnością w 2021 roku sprawował Prezes Zarządu. Zadania związane z utrzymywaniem płynności Banku wykonywane są przez Zespół finansowo-księgowy, a zadania związane z pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności w Banku wykonuje Zespół zarządzania ryzykami i analiz. Bank Spółdzielczy w Tomaszowie Lubelskim jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w związku z tym Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące, lokaty overnight i bony pieniężne, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym oraz inne kredyty celowe. Bank Zrzeszający może być partnerem biznesowym w zakresie udzielania kredytów konsorcjalnych, pomagając w ten sposób zapewnić klientom Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim płynne finansowanie. Z drugiej strony, w celu poprawy płynności Banku, BPS S.A. może wystąpić jako partner w zakresie transakcji sprzedaży wierzytelności.

Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach którego Uczestnicy wzajemnie gwarantują sobie płynność i wypłacalność, w szczególności poprzez udzielanie ze zgromadzonych środków pożyczek, gwarancji i poręczeń. W ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wydzielony został podmiot którego podstawowym zadaniem jest udzielanie pomocy płynnościowej jego Uczestnikom w sytuacji zagrożenia – Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Dodatkowo, Spółdzielnia ta realizuje zadania z zakresu monitorowania poziomu płynności Uczestników zarówno na zasadzie zagregowanej jak i indywidualnej oraz zarządza wymianą informacji o ryzyku płynności. Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Zrzeszającym oraz budowaniu nadwyżki płynności, w której skład wchodzi aktywa wysokopłynne stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniem na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. Składniki nadwyżki płynności wg stanu na 31.12.2021 r. zaprezentowano poniżej.

Poniższa tabela przedstawia nadwyżkę płynności Banku według stanu na 31 grudnia 2021 roku. (w tys. PLN).

Stan na 31.12.2020 r.	Kwota
Kasa	14 803
Środki na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	11 924
Lokaty w Banku Zrzeszającym	12 829
Bony pieniężne NBP	108 319
Nadwyżka płynności	147 875

W zakresie strategii finansowania swojej działalności Bank stosuje podejście oparte na wykorzystaniu stabilnej części bazy depozytowej jako podstawowego źródła finansowania. Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, a ich udział w ogólnej sumie pasywów powinien stanowić co najmniej 80%. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania środków uznawanych za stabilne źródło finansowania. Depozyty stabilne powinny stanowić min. 65% depozytów ogółem. Nadwyżki zgromadzonych środków, których Bank nie wykorzysta na działalności kredytową lub nie przeznaczonych na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych), gromadzone są w Banku Zrzeszającym. Bank może zagospodarować nadwyżkę środków w inny sposób tylko za zgodą Banku Zrzeszającego. W trosce o zachowanie odpowiedniego poziomu płynności, Bank dąży do wydłużenia średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów (a tym samym zwiększenia stabilności pozyskiwanych środków), tak aby możliwe było otwieranie po stronie aktywnej, pozycji o dłuższym horyzoncie czasowym. Ma to odzwierciedlenie w charakterystyce konstruowanych produktów depozytowych. Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania. Przyjmowane przez Bank środki walutowe -ze względu na ich relatywnie niski udział w ogólnej strukturze przyjmowanych środków ogółem -nie stanowią obecnie zagrożenia dla jego płynności. Jednakże, wraz z rozwojem działalności walutowej, w coraz większym stopniu, Bank narażony będzie na ryzyko płynności

wynikające z przepływów walutowych. Bank będzie dążył do pełnego zrównoważenia niedopasowania aktywów i pasywów walutowych.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania z Banku Zrzeszającego, na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego (finansowanie zabezpieczone). W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być również środki utrzymywane w ramach Depozytu obowiązkowego oraz wsparcie płynnościowe z Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Wielkość wiążących Bank norm dopuszczalnego ryzyka w zakresie płynności określona jest m.in. w postaci wskaźnika LCR i NSFR. Na mocy Decyzji Komisji Nadzoru Finansowego, wydanych na podstawie art. 8 ust. 2 w związku z ust. 4 oraz ust. 6 Rozporządzenia CRR, Bank jako Uczestnik Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS otrzymał zezwolenie na odstępstwo od stosowania wymogów dotyczących płynności na zasadzie indywidualnej w zakresie stosowania przepisów Rozporządzenia CRR dotyczących LCR oraz NSFR. Jednocześnie BANK BPS S.A., jako Bank Zrzeszający, został upoważniony do stosowania wymogów w zakresie LCR i NSFR na podstawie skonsolidowanej sytuacji wszystkich banków będących Uczestnikami Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, które to banki otrzymały zezwolenie KNF na odstępstwo od stosowania wymogów dotyczących płynności na zasadzie indywidualnej w zakresie LCR i NSFR.

W poniższej tabeli przedstawiono informację o poziomie wiążących miar płynności LCR i NSFR na bazie skonsolidowanej sytuacji wszystkich Uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wg stanu na 31 grudnia 2021 r.

Miara - sytuacja skonsolidowana	Obowiązujący limit	Wartość
LCR - zagregowany	100,00%	277,58%
NSFR - zagregowany	100,00%	172,79%

Na potrzeby wewnętrznego zarządzania ryzykiem płynności w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS Spółdzielnia ustaliła również wewnętrzne limity w odniesieniu do miary LCR i NSFR, których Banki Uczestnicy powinny przestrzegać na bazie indywidualnej, na mocy postanowień Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

W poniższej tabeli przedstawiono informację o poziomie wiążących wewnętrznych miar płynności LCR i NSFR na bazie indywidualnej wg stanu na 31 grudnia 2021r.

Miara - limity wewnętrzne	Obowiązujący limit	Wartość
LCR - indywidualny	100,00%	289,63%
NSFR - indywidualny	100,00%	156,50%

Poniżej zaprezentowano urealnione zestawienie luki płynności zawierające zestawienie zapadających aktywów i wymagalnych zobowiązań, które dodatkowo zostały urealnione w zakresie niektórych pozycji bilansowych oraz pozabilansowych w celu odpowiedniego przedstawienia pozycji płynnościowej Banku.

W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych obliczając wskaźniki tzw. luki płynności. Bank stosuje schematy urealniania terminów zapadalności wybranych, kluczowych z punktu widzenia płynności, pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Schematy urealniania wynikają bądź to ze specyfiki instrumentów finansowych bądź też z zaobserwowanych historycznie zachowań, takich jak spłaty kredytów przed terminem czy utrzymywanie się osadu depozytowego. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźniki skumulowanej luki płynności. Wskaźnikami luki są stosunki w poszczególnych przedziałach czasowych skumulowanych wartości aktywów do pasywów. Analiza urealnionych terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wykazała, że limity dotyczące wskaźników luki we wszystkich okresach zostały dotrzymane.

Tabela -Wskaźniki luki płynności po urealnieniu na 31.12.2021r.

Przedział	Wartość limitu (min.)	Wartość na dzień analizy	Stopień realizacji minimalnej wartości limitu	Komentarz
do 1 m-ca	0,80	0,91	113,75%	limit dotrzymany
od 1 m-ca do 3 m-cy	0,80	0,96	120,00%	limit dotrzymany
od 3 m-cy do 6 m-cy	0,80	0,86	107,50%	limit dotrzymany

od 6 m-cy do 1 r	0,80	0,80	100,00%	limit dotrzymany
od 1 r. do 3 l.	0,90	0,97	107,78%	limit dotrzymany
od 3 l. do 5 l.	0,90	0,95	105,56%	limit dotrzymany
od 5 l. do 10 l.	0,90	1,05	116,67%	limit dotrzymany
od 10 l. do 20 l.	0,90	1,11	123,33%	limit dotrzymany
pow. 20 l.	0,80	1,06	132,50%	limit dotrzymany

Zgodnie z rozwiązaniami funkcjonującymi w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS oraz na podstawie pozostałych ustaleń umownych Bank posiada możliwość skorzystania z dodatkowych źródeł finansowania:

- limit zaangażowania w wysokości **24.150 tys. zł,**
- limit lokacyjny w wysokości **12.075 tys. zł,**
- limit debetowy w wysokości **4.830 tys. zł.**

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- 1) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach;
- 2) przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku;
- 3) nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów;
- 4) znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku;
- 5) konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki;
- 6) wadliwe plany awaryjne płynności, nie uwzględniające szokowych zachowań klientów;
- 7) niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku;
- 8) niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych;
- 9) ryzyko reputacji.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 2) systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności, zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych;
- 3) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej;
- 4) uczestnictwo w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego;
- 5) utrzymywanie Depozytu obowiązkowego w Banku Zrzeszającym;
- 6) określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności;

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) ograniczanie depozytów dużych deponentów;
- 2) różne terminy wymagalności depozytów;
- 3) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące;

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, których wyniki wykorzystywane są do planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, dokonywania zmian w polityce płynnościowej Banku oraz szacowania kapitału wewnętrznego.

Bank dokonuje identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności i na ich podstawie ustala założenia do przeprowadzania testów warunków skrajnych, polegających na sprawdzeniu sytuacji w jakiej znalazłby się Bank w przypadku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej i jednoczesnej konieczności utrzymania nadzorczych miar płynności na wymaganym przepisami prawa poziomie. Testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka płynności przeprowadza Zespół zarządzania ryzykami i analiz.

W 2021 podstawą do budowy testów warunków skrajnych były scenariusze warunków skrajnych, określone w trzech wariantach:

- 1) wewnętrznym, którymi są:
 - a) utrata zaufania do Banku, będąca m.in. wynikiem pojawienia się negatywnych informacji o sytuacji finansowej Banku lub o sposobie prowadzenia przez Bank działalności,
 - b) wzrost kredytów przeterminowanych,
 - c) zła sytuacja finansowa Banku przejawiająca się groźbą powstania bieżącej straty finansowej,
 - d) awarie systemów komputerowych, brak połączeń telekomunikacyjnych, brak zasileń energetycznych;
- 2) systemowym, którymi są:
 - a) zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku,

- b) wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty – „wojna depozytowa”,
 - c) wzrost rynkowych stóp procentowych,
 - d) zakłócenia rozliczeniowe na rynku międzybankowym;
- 3) mieszanym, którymi są:
- a) zła sytuacja finansowa Banku oraz wzrost zapotrzebowania rynku na depozyty,
 - b) wzrost kredytów zagrożonych oraz zatory płatnicze powstałe w podmiotach będących klientami Banku.

Dla każdego scenariusza Zespół zarządzania ryzykami i analiz określa:

- 1) wpływ sytuacji skrajnej na poziom płynności Banku;
- 2) wielkość potrzebnych aktywów nieobciążonych;
- 3) wpływ zaistniałej sytuacji na poziom rentowności Banku.

Przeprowadzając testy warunków skrajnych badamy konieczny do utrzymania przez Bank maksymalny poziom bufora płynności, który wyniósł 173.329,00 tys. zł. W rezultacie testu wrażliwości w sytuacji stresowej poziom LCR obniżyłby się z poziomu 290% do 92%. Skutkowałoby to niedotrzymaniem minimalnej wartości wskaźnika LCR. Bank obliczył koszt w skali 12 m-cy do utrzymania maksymalnego poziomu bufora płynności w kwocie 15,73 tys. zł. Koszt ten obliczany jest jako iloczyn brakujących aktywów płynnych i różnicy oprocentowania środków pożyczanych (Wibor ON na datę analizy 1,63%) i stopy referencyjnej NBP (1,75% na datę analizy). Koszt utrzymania poziomu bufora płynności w stosunku do funduszy własnych Banku jest zerowy, nie przekracza więc 3% funduszy własnych i nie będzie wymagał zabezpieczenia dodatkowym kapitałem wewnętrznym. Oprócz testów warunków skrajnych Bank dokonuje odwróconych testów warunków skrajnych polegających na:

- 1) określeniu poziomu spadku wartości aktywów, który spowodowałby sytuację niewypłacalności Banku;
- 2) określeniu poziomu wzrostu kredytów długoterminowych, który spowodowałby przekroczenie limitu luki niedopasowania dla przedziału powyżej 5 lat;
- 3) określeniu poziomu spadku aktywów płynnych, który spowodowałby spadek wskaźnika LCR poniżej 0,8 wymaganego poziomu.

W wyniku testów odwróconych Bank obliczył maksymalną kwotę możliwości zaangażowania się w akcję kredytową powyżej 5 lat w kwocie 3.396 tys. zł.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu Banku sporządzane są z częstotliwością miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością kwartalną.

6. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka stopy procentowej.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne obejmujące zakresem ryzyko stopy procentowej:

- *Strategia zarządzania ryzykami,*
- *Politykę zarządzania ryzykiem stopy procentowej i walutowym,*
- *Instrukcję zarządzania ryzykiem stopy procentowej.*

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie zmienności wyniku finansowego oraz zmian ekonomicznej wartości kapitału, wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

1. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):
 - 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
 - 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
 - 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.
2. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową opiera się na :

- 1) analizie obecnego oraz prognozowanego kształtowania się stóp procentowych na rynku międzybankowym,
 - 2) analizach narażenia Banku na ryzyko stóp procentowych oraz analizach oprocentowania produktów Banku,
 - 3) prognozach kształtowania się przyszłego wyniku odsetkowego,
 - 4) dostępności produktów aktywnych i pasywnych,
 - 5) przestrzeganiu ustalonych limitów,
 - 6) realizowaniu celów przyjętych w strategii Banku.
3. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:
- 1) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
 - 2) wydłużanie aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
 - 3) skracanie aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
 - 4) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
 - 5) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
 - 6) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
 - 7) zmianę strategii kredytowej.
6. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:
- 1) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
 - 2) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
 - 3) strategię działania i rozwoju Banku,
 - 4) marże realizowane na poszczególnych produktach.
7. Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem między innymi poprzez sprzedaż produktów generujących opłaty i prowizje, w tym produktów elektronicznych.
8. Bank w oparciu o przeprowadzane testy warunków skrajnych przeprowadza symulację wyniku finansowego w przyszłości.
9. Bank bada wpływ istotnego wzrostu stóp procentowych na spłacalność kredytów oraz informuje klientów o wzroście ryzyka związanego ze wzrostem rynkowych stóp procentowych.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest:

- 1) Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko:

Lp	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Akceptowany poziom wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
1	Udział luki skumulowanej w sumie bilansowej	max.15% sumy bilansowej	0,75%
2	limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 100 p.b.	max.15% funduszy własnych	13,87%
3	limit maksymalnej zmiany wartości ekonomicznej kapitału przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 200 p.b.	max.20% funduszy własnych	0,34%
4	limit maksymalnej zmiany wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy od daty analizy na skutek występującego w Banku ryzyka przeszacowania, przy założeniu zmiany stóp procentowych o 100 p.b.	max.10% annualizowanego wyniku odsetkowego netto	1,97%

Na datę 31.12.2021 r. w ramach szacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej nie naliczono dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko stopy procentowej. Na dzień 31.12.2021r. ryzyko stopy procentowej oceniono jako umiarkowane. Limity zostały dotrzymane. Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko płynności nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko zostały dotrzymane.

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach kwartalnych. W przypadku wzrostu poziomu ryzyka raporty mogą być opracowywane częściowo.

7. Ujawnienia informacji dotyczące ryzyka operacyjnego – zgodnie z Rekomendacją M KNF.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym:

1. Strategia zarządzania ryzykami,

2. Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym,
3. Instrukcja zarządzania ryzykiem operacyjnym,
4. Instrukcja zarządzania ciągłością działania w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim,
5. Instrukcja zarządzania ryzykiem outsourcingu w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim,
6. Polityka zarządzania ryzykiem outsourcingu w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim,
7. Instrukcja „Zasady opracowywania i wprowadzania produktów w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim”.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

1. ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, budowę świadomości pracowników poprzez odpowiednie szkolenia i działania zarządcze, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania ryzyka i kontroli wewnętrznej;
2. w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności, celem jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego;
3. w zakresie części ryzyka będącego ryzykiem systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, celem jest systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa, wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych oraz budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze.

Cele w zakresie ryzyka operacyjnego realizowane są poprzez wybór podstawowych kierunków działań w postaci:

- a) organizacji procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym i braku zgodności z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku;
- b) identyfikacji ryzyka struktury organizacyjnej Banku i jej zmian, podział kompetencji, który zapobiega przyporządkowaniu zakresu odpowiedzialności mogącemu prowadzić do konfliktów interesów, identyfikacji i zarządzania ryzykiem powiązań personalnych osób, których zakres obowiązków jest kluczowy z punktu widzenia występującego w banku ryzyka;
- c) identyfikacji i analizy ryzyka procesów;
- d) analizy wewnętrznych i zewnętrznych czynników ryzyka, w tym prowadzenie i analiza rejestru zdarzeń i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności), a także rejestru zewnętrznych zdarzeń ryzyka operacyjnego, analiza KRI, samoocena ryzyka, analiza skarg i reklamacji od klientów Banku;
- e) zarządzanie ryzykiem operacyjnym użytkowanych systemów informatycznych, a także zarządzanie bezpieczeństwem informacji;
- f) zarządzanie ciągłością działania;
- g) zarządzanie ryzykiem powierzenia czynności na zewnątrz;
- h) organizacja systemu przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych;
- i) zarządzanie kadrami, w tym zapewnianie odpowiednich kwalifikacji pracowników, monitoring rotacji kadr;
- j) podejmowanie działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności, zapewniające utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko (tolerancję):

Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
Stosunek łącznej rocznej straty operacyjnej brutto do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne (w %)	poniżej 15%	0,20%

Na przestrzeni 2021 r. nie odnotowano istotnych zdarzeń operacyjnych. Łączna kwota strat operacyjnych brutto poniesiona na przestrzeni 2021 r. wyniosła 2,5 tys. PLN. Kwota straty brutto uwzględnia również straty powstałe z tytułu zdarzeń typu rapidly recovered loss events – są to zdarzenia operacyjne, których

skutki finansowe w krótkim czasie (zwykle pomiędzy okresami sprawozdawczymi) zostają w pełni odwrócone i przez to nie są odzwierciedlane w rachunku wyników. Po uwzględnieniu odzysków, stratę netto oszacowano na poziomie 0 PLN. Podział zarejestrowanych zdarzeń operacyjnych według kategoryzacji stosowanej przez Bank zawarto w tabeli poniżej.

Tabela – zdarzenia i straty operacyjne w podziale na kategorie w 2021r. (w tys. PLN).

KATEGORIA	STRATA BRUTTO	ODZYSK	STRATA NETTO
Oszustwa wewnętrzne	0	0	0
Oszustwa zewnętrzne	0	0	0
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0	0
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	0	0	0
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0	0
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0	0	0
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	2,5	2,5	0
RAZEM	2,5	2,5	0

W celu ograniczania strat z tytułu ryzyka operacyjnego Bank podejmuje szereg działań zarządczych, zarówno o charakterze doraźnym, jak i systemowym, m.in.:

- wycofanie się ze zbyt ryzykownej działalności lub jej niepodejmowanie;
- ograniczenie rozmiarów działalności obciążonej zbyt wysokim poziomem ryzyka;
- transfer ryzyka, poprzez np. stosowanie ubezpieczeń majątku;
- ubezpieczenie na wypadek zdarzeń operacyjnych, zapewniające utrzymywanie ryzyka operacyjnego na poziomie nie zagrażającym bezpieczeństwu funkcjonowania Banku;
- zawieranie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku przez podmioty zewnętrzne o niskim poziomie ryzyka operacyjnego;
- zabezpieczenie prawne wiarygodności Banku wynikające z umów z klientami i kontrahentami;
- wdrożenie strategii i zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie ich regularnych przeglądów;
- zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych oraz zasobów odpowiadających bieżącym i przyszłym wymaganiom Banku;
- zapewnienie funkcjonowania systemu zarządzania zasobami ludzkimi;
- zapewnienie funkcjonowanie kultury organizacyjnej, w której nacisk położony jest na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania, w tym nienarażanie Banku na utratę reputacji;
- oszacowywanie i utrzymywanie ryzyka operacyjnego na określonym poziomie;
- realizacja procesu kontroli ryzyka operacyjnego;
- posiadanie planów utrzymania ciągłości działania na wypadek utraty ciągłości krytycznych procesów, niezbędnych do funkcjonowania Banku;
- bieżące przeglądy, serwis i konserwacje urządzeń i sprzętu.

8. Ujawnienia informacji dotyczących ryzyka rynkowego (walutowego).

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne obejmujące zakresem ryzyko walutowe:

- *Strategia zarządzania ryzykami,*
- *Politykę zarządzania ryzykiem stopy procentowej i walutowym,*
- *Instrukcję zarządzania ryzykiem walutowym.*

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Cel ten jest realizowany w oparciu o poniższe cele pośrednie:

1. Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.
2. Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej poziomu, który wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.
3. Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku.
4. Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.
5. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą.
6. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.
7. Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka walutowego jest:

Utrzymanie poziomu narażenia na ryzyko nie przekraczającego założonego apetytu na ryzyko wyrażonego poprzez kluczowe wskaźniki apetytu na ryzyko:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Akceptowany poziom wskaźnika apetytu na ryzyko	Poziom dopuszczalny w zł.	Stan na 31.12.2021 r.	Stożek wykorzystania wskaźnika	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
1.	Maksymalna całkowita pozycja walutowa	1,50% funduszy własnych	372 492,20	198 096,10	53,18%	0,80%

Na dzień 31 grudnia 2021 roku całkowita pozycja walutowa netto nie przekroczyła 2% łącznych funduszy własnych Banku – nie wystąpiła konieczność wyznaczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego.

9. Ujawnienia informacji dotyczących ryzyka wyniku finansowego.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne obejmujące zakresem ryzyko biznesowe:

- *Strategia zarządzania ryzykami,*
- *Politykę zarządzania ryzykiem biznesowym,*
- *Instrukcję zarządzania ryzykiem biznesowym,*
- *Instrukcja sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno – finansowego.*

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego i wyniku finansowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest:

Uzyskanie zmienności wyniku zgodnej z założonym apetytem na ryzyko wyrażonym poprzez:

L.p.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wskaźnik	Wskaźnik	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
		ostrzegawczy	krytyczny	

1	Zrealizowany poziom wyniku finansowego netto wynikający z założonych planów	Minimum 85%	Minimum 80%	Zrealizowano 143% planu na 31.12.2021 r.
2	Wskaźnik C/I na poziomie	Maksymalnie 80%	Maksymalnie 85%	72,18%

Na dzień 31.12.2021r. limity ograniczające ryzyko wyniku finansowego zostały dotrzymane.

Analiza limitów				
Lp.	Nazwa limitu	Wysokość limitu	Wartość limitu na dzień analizy	Wykorzystanie limitu
1	ROA NETTO	min.0,15%	0,63%	420,00%
2	ROE NETTO	min. 6%	10,37%	172,83%

10. Ujawnienia informacji dotyczących ryzyka kapitałowego i adekwatności kapitałowej.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne obejmujące zakresem ryzyko kapitałowe:

- *Strategia zarządzania ryzykami,*
- *Politykę zarządzania ryzykiem kapitałowym,*
- *Instrukcję oceny adekwatności kapitałowej,*
- *Instrukcję wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko oraz współczynników kapitałowych*

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I i Tier podstawowy I,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE,
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu 575/2013 UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe.

Zasady tworzenia wymogów kapitałowych zawiera Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej.

3. W Polityce kapitałowej Bank określa limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej, która dokonuje oceny adekwatności kapitałowej.
6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane) tak, aby nie stanowiło ono jednocześnie:
 - 1) więcej niż 10% uznanych kapitałów Banku,
 - 2) 10% uznanych kapitałów tych podmiotów.
7. Przekroczenie limitów, o których mowa w ust. 6 wymaga przeprowadzenia dodatkowych analiz, które winny obejmować wpływ na przestrzeganie limitów koncentracji oraz na wysokość wskaźnika kapitałowego i wraz z wnioskami wymagają zatwierdzenia przez Zarząd Banku.

Lp.	Nazwa wskaźnika apetytu na ryzyko	Wartość	Wartość	Wartość wskaźnika na 31.12.2021 r.
		ostrzegawcza	krytyczna	
1	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	12,50%	12,00%	15,04%

8.	U _s ²	Współczynnik kapitału TIER 1 (T1)	10,50%	10,00%	15,04%
	t _a ³	Współczynnik kapitału podstawowego TIER I (CET1)	9,00%	8,50%	15,04%

ane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczonego wewnętrznego wymogu kapitałowego winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Łączny współczynnik kapitałowy Banku znajduje się powyżej minimum wymaganego Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Na datę 31.12.2021 r. łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 15,04% i ukształtował się powyżej poziomu wymaganego przez KNF, i powyżej poziomu ostrzegawczego ustalonego w Strategii zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim, który wynosi 12,50%.

Na dzień 31.1.2021 r. wymogi kapitałowe oraz łączna kwota ekspozycji na ryzyko ukształtowały się następująco.

Oznaczenie	Kwota ekspozycji na ryzyko	Wymóg kapitałowy
KWOTY EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO, RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA, RYZYKA ROZMYCIA ORAZ DOSTAW Z PÓŹNIEJSZYM TERMINEM ROZLICZENIA	149 232	11 939
Metoda standardowa	149 232	11 939
ŁĄCZNA KWOTA EKSPOZYCJI NA RYZYKO Z TYTUŁU RYZYKA POZYCJI, RYZYKA WALUTOWEGO I RYZYKA CEN TOWARÓW	0	0
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów według metod standardowych		0
Ryzyko walutowe	0	0
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów według modeli wewnętrznych	0	0
ŁĄCZNA KWOTA EKSPOZYCJI NA RYZYKO Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO	15 836	1 267
Ryzyko operacyjne według metody wskaźnika bazowego	15 836	1 267
ŁĄCZNA KWOTA EKSPOZYCJI NA RYZYKO	165 068	13 205

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego oraz wymogi kapitałowe w podziale na kategorie ekspozycji wg stanu na dzień 31.12.2021 r. przedstawia poniższa tabela:

Oznaczenie	Kwota ekspozycji na ryzyko	Wymóg kapitałowy
KWOTY EKSPOZYCJI WAŻONYCH RYZYKIEM W ODNIESIENIU DO RYZYKA KREDYTOWEGO, RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA, RYZYKA ROZMYCIA ORAZ DOSTAW Z PÓŹNIEJSZYM TERMINEM ROZLICZENIA	149 232	11 939
Metoda standardowa	149 232	11 939
Kategorie ekspozycji według metody standardowej z wyłączeniem pozycji sekurytyzacyjnych	149 232	11 939
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	2 029	162
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	3 656	292
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	1	0,1
Ekspozycje wobec instytucji	641	51
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	558	45
Ekspozycje detaliczne	124 393	9 951
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	4 604	368

Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	138	11
Ekspozycje kapitałowe	1 974	158
Inne pozycje	11 238	899

Wewnętrzny proces oceny ryzyk bankowych pod kątem adekwatności funduszy własnych ma na celu ustalenie dodatkowych wymogów kapitałowych zgodnych z profilem ryzyka w Banku. Proces przeglądu dokonywany jest na podstawie obowiązujących przepisów oraz według *Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim*.

Kapitał wewnętrzny na dzień 31 grudnia 2021 r.

Rodzaj ryzyka	Wymagany według Banku łączny kapitał wewnętrzny na zabezpieczenie ryzyka	Alokacja kapitału według minimalnych wymogów kapitałowych	Alokacja kapitału ponad minimalne wymogi kapitałowe
Ryzyko kredytowe	11 939	11 939	0
Ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe)	0	0	0
Ryzyko operacyjne	1 267	1 267	0
Łączny kapitał wewnętrzny na ryzyka objęte wyznaczaniem minimalnego wymogu kapitałowego	13 205	13 205	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań, z tego:	746	X	746
koncentracji dużych zaangażowań	0	X	0
koncentracji w sektor gospodarki	0	X	0
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	739	X	739
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	7	X	7
koncentracji geograficznej	0	X	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0	X	0
Ryzyko płynności	0	X	0
Ryzyko wyniku finansowego	0	X	0
Ryzyko kapitałowe, z tego:	0	X	0
amortyzacja pozycji funduszy własnych	0	X	0
ryzyko obniżenia wewnętrznego współczynnika kapitałowego	0	X	0
Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej	0	X	0
Pozostałe ryzyka, z tego:	0	X	0
ryzyko otoczenia makroekonomicznego	0	X	0
ryzyko strategiczne	0	X	0
ryzyko utraty reputacji	0	X	0
ryzyko rezydualne	0	X	0
ryzyko modeli	0	X	0
Kapitał wewnętrzny	13 952	13 205	746
Fundusze własne	24 833	X	X
Uznany kapitał	24 833		
Kapitał podstawowy CET1	24 833	X	X
Kapitał Tier I	24 833	X	X
Nadwyżka (+) / niedobór (-) funduszy własnych	10 881	X	X
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	15,04	X	X
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I [%]	15,04	X	X
Współczynnik kapitału Tier I [%]	15,04	X	X
Wskaźnik dźwigni finansowej [%]	6,68	X	X
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]	14,24	X	X

W ramach procesu ICAAP powstały dodatkowe wewnętrzne wymogi kapitałowe. Wystąpiło przekroczenie limitu zaangażowania w ekspozycje inwestycyjne powyżej 10 lat o 0,67% i wystąpiło przekroczenie dwóch limitów w formie zabezpieczenia na nieruchomości mieszkalnej o 30,83% i limitu zabezpieczenia w formie hipoteki pozostałej o 2,97% w związku z połączeniem się z Bankiem Spółdzielczym w Łaszczowie.

Wartość całkowitego współczynnika kapitałowego świadczy o stabilnej pozycji Banku pod względem ponoszonego ryzyka w relacji do posiadanych funduszy własnych.

Bank konsekwentnie zamierza budować zaplecze kapitałowe w oparciu o instrumenty kapitałowe zaliczane do kapitału Tier I.

11. Ujawnienia informacji dotyczących ryzyka braku zgodności.

Ryzyko braku zgodności jest istotnym rodzajem ryzyka z punktu widzenia Banku, dlatego Bank stosuje szereg środków zapobiegawczych mających na celu jego minimalizowanie. Mechanizmy kontroli ryzyka braku zgodności są dobierane i wdrażane lub weryfikowane adekwatnie do rodzaju zagrożeń i szacowanego poziomu ryzyka braku zgodności.

Celem zapewniania zgodności, w tym zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest utrzymanie ryzyka braku zgodności na akceptowalnym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą poziomie. Uznane za istotne ryzyko braku zgodności Bank pokrywa wewnętrznym wymogiem kapitałowym obliczonym dla ryzyka operacyjnego.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi, a także dążenie i dbałość o wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego, pozytywny odbiór Banku przez klientów, przejrzystość działań Banku wobec klientów, stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności,
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności,
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

Bank posiada następujące regulacje wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem braku zgodności, tj. skutkami nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych:

1. Strategia zarządzania ryzykami,
2. Polityka zgodności,
3. Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności,
4. Regulamin funkcjonowania komórki zgodności.

Raporty z ryzyka braku zgodności przedstawiane są na posiedzeniach Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w okresach kwartalnych, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

W 2021 roku w Banku nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa bądź innych działań negatywnie wpływających na sytuację ekonomiczną, ponoszenia strat związanych z tymi działaniami, jak też wpływających na pogorszenie reputacji i wizerunku Banku, a które to mogą istotnie wpływać na dalszą działalność Banku, w tym zagrożenia stabilności płatniczej.

12. Ujawnienia informacji na podstawie Rekomendacji Z KNF

W niniejszej części Raportu Bank ujawnia informacje dotyczące:

- 1) przyjętej w Banku polityki zarządzania konfliktami interesów, istotnych zidentyfikowanych i potencjalnych konfliktów interesów oraz sposobu nimi zarządzania, zgodnie z Rekomendacją Z nr 13.6;
- 2) określonego w zasadach wynagradzania w Banku, maksymalnego stosunku średniego całkowitego wynagrodzenia brutto członków zarządu w okresie rocznym do średniego całkowitego wynagrodzenia brutto pozostałych pracowników banku w okresie rocznym, zgodnie z Rekomendacją Z nr 30.1.

Zarządzanie konfliktami interesów

W Banku obowiązują Zasady zarządzania konfliktami interesów w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim. Celem zasad jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodowanym konfliktem interesów, a także zapobieganie naruszeniu prawa i regulacji nadzorczych.

Zasady określają postępowanie w zakresie konfliktów interesów, które mogą wystąpić w relacjach pomiędzy:

- 1) Bankiem, a klientem/klientami;
- 2) klientem/klientami, a osobą powiązaną lub osobą jej bliską;
- 3) osobą powiązaną lub osobą jej bliską, a Bankiem;
- 4) klientami Banku.

Konflikt interesów może powstać w szczególności, gdy Bank lub osoba powiązana:

- 1) może uzyskać korzyść lub uniknąć straty kosztem poniesienia straty lub niezyskania korzyści przez klienta lub klientów;
- 2) posiada powód natury finansowej lub innej, aby preferować klienta/klientów w stosunku do innego klienta/klientów;
- 3) posiada powód, aby preferować interes własny lub osoby trzeciej w stosunku do interesów klienta/klientów;
- 4) ma interes rozbieżny z interesem klienta, w określonym wyniku usługi świadczonej na rzecz klienta lub transakcji przeprowadzonej w imieniu klienta;
- 5) prowadzi taką samą działalność jak klient;
- 6) otrzyma od osoby innej niż klient korzyść majątkową inną niż standardowe prowizje i opłaty, w związku z usługą świadczoną na rzecz klienta. Konflikt interesów może także powstać, gdy skutek działań lub zaniechań osoby powiązanej względem klienta w okolicznościach podobnych do wskazanych powyżej, osoba bliska dla tej osoby powiązanej może uzyskać korzyść lub uniknąć straty.

Konflikt interesów może także powstać, gdy osoba powiązana lub osoba bliska dla niej może uzyskać korzyść lub uniknąć strat kosztem interesów Banku.

W przypadku wystąpienia potencjalnego lub rzeczywistego konfliktu interesów, interesy Banku i jego klientów mają pierwszeństwo przed interesami osoby powiązanej lub osoby bliskiej dla niej. W każdym przypadku osoby powiązane muszą mieć na względzie obowiązek działania w najlepiej pojętym interesie Banku, z poszanowaniem interesu klienta.

Bank zapobiega lub zarządza konfliktami interesów, których nie udało się uniknąć poprzez przyjęcie wewnętrznych aktów prawnych oraz rozwiązań organizacyjnych, mających na celu podjęcie wszelkich niezbędnych kroków służących unikaniu konfliktom interesów oraz właściwe zażądanie tymi konfliktami interesów, których nie udało się uniknąć.

W celu zapobieżenia konfliktowi interesów, każdy pracownik (lub odpowiednio inna osoba powiązana) jest zobowiązany do przestrzegania obowiązujących wewnętrznych aktów prawnych Banku, w szczególności regulujących proces przeciwdziałania i zarządzania konfliktami interesów, przestrzegania przepisów prawa, w szczególności w zakresie obowiązku zachowania tajemnicy bankowej, danych osobowych, a w przypadku wystąpienia potencjalnego lub rzeczywistego konfliktu interesów, powstrzymania się od decydowania lub zabierania głosu w danej sprawie oraz powiadomienia osób, które uprawnione są do podejmowania decyzji o fakcie wystąpienia potencjalnego lub rzeczywistego konfliktu interesów.

Polityka wynagrodzeń

Realizując zapisy Uchwały KNF w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku, wprowadzona została „Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Tomaszowie Lubelskim”. Polityka sporządzona została z uwzględnieniem poniższych zasad i przesłanek:

- 1) Bank nie jest znaczącą jednostką pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności,
- 2) Z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym, postanowienia zawarte w Polityce wynagrodzeń dotyczą członków Zarządu Banku jako osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku,
- 3) Do systemu wynagradzania członków Zarządu wprowadzony został zmienny składnik wynagrodzenia tj. premia uznaniowa, która może być przyznana na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu,

- 4) Łączna kwota premii uznaniowej dla członków Zarządu Banku nie może przekraczać 100 % wynagrodzenia zasadniczego za rok poprzedni poszczególnych Członków Zarządu,
- 5) Premie uznaniowe wypłacone poszczególnym Członkom Zarządu w 2021r. nie przekroczyły 10% ich wynagrodzenia zasadniczego za rok poprzedni,
- 6) W 2021 r. Bank nie wypłacał wynagrodzeń powyżej 1 mln EUR oraz w przedziale 1 mln EUR a 5 mln EUR.
- 7) Maksymalny stosunek średniego całkowitego wynagrodzenia brutto Członków Zarządu w okresie rocznym do średniego całkowitego wynagrodzenia brutto pozostałych pracowników banku w okresie rocznym nie może przekroczyć 400%.

Politykę zatwierdza Rada Nadzorcza, która raz w roku dokonuje jej weryfikacji oraz przygotowuje i przedstawia Zebraniu Przedstawicieli raz w roku raport z oceny funkcjonowania Polityki w Banku. Zebranie Przedstawicieli dokonuje oceny, czy ustalona Polityka sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania Banku. Wdrożenie Polityki podlega niezależnemu wewnętrznemu przeglądowi dokonywanemu nie rzadziej niż raz w roku przez Zespół do dokonywania przeglądów zarządczych. Raport z przeglądu Polityki przedstawiany jest Radzie Nadzorczej.

13. Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszego poziomu odpowiedzialne są m.in. za zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych.

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez System Ochrony Zrzeszenia BPS. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej Banku jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

- 1) funkcja kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli;
- 2) Komórka zgodności, której zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie;
- 3) niezależna komórka audytu wewnętrznego – komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z przeprowadzaniem audytu w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS.

Na wszystkich poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- a) celów systemu kontroli wewnętrznej;
- b) złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych;
- c) liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych;
- d) ryzyka zaistnienia nieprawidłowości;
- e) zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii;
- f) zasady proporcjonalności.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Bank określił kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz Komórki audytu wewnętrznego. Stwierdzone w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Komórki audytu wewnętrznego.

Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymuje w okresach półrocznych informacje o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku. Bank wykorzystuje ww. informacje w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, Stanowiska zgodności oraz wyników ewentualnego audytu przeprowadzonego przez Komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje

przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz stanowiska zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej;
- 2) skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- 3) zapewnienia niezależności stanowiska zgodności,
- 4) zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracownika stanowiska zgodności, systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki.

14. Informacje o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2021 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

15. Oświadczenie Zarządu Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim

Zarząd Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim:

- 1) oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy, niniejszy Raport został przygotowany zgodnie ze sformalizowanymi procedurami obowiązującymi w Banku, służącymi zapewnieniu zgodności z wymogami dotyczącymi ujawniania informacji wynikającymi z Części Ósmej Rozporządzenia CRR
- 2) oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy, adekwatność przyjętych w Banku rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem daje pewność, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest odpowiedni z punktu widzenia profilu ryzyka i strategii Banku
- 3) zatwierdza niniejszy Raport, zawierający kluczowe wskaźniki i dane liczbowe zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz procesu zarządzania ryzykiem przez Bank, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku a tolerancją na ryzyko.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Tomaszowie Lubelskim.

DATA	IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	PODPIS
26.07.2022 r.	Iwona Jedlińska	Prezes Zarządu	
26.07.2022 r.	Alicja Grzywna	Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych	
26.07.2022 r.	Anna Cichocka	Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych	